

Sygn. akt II Ka 537/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Zawiślak
Sędziowie:	SO Jerzy Kozaczuk SO Dariusz Półtorak (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Anna Sieczkiewicz

przy udziale prokuratora Bożeny Grochowskiej - Małek

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 r.

sprawy **R. C., K. M. i M. K.**

oskarżonych o przestępstwo z art. 159 kk i in.

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 9 września 2013 r. sygn. akt II K 184/12

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę oskarżonych R. C., K. M. i M. K. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 537/13

UZASADNIENIE

R. C. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 31 grudnia 2008 r. w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami poprzez zadawanie uderzeń obutymi stopami w plecy i nogi oraz używając innego podobnie do noża lub broni palnej niebezpiecznego przedmiotu w postaci młotka wziął udział w pobiciu M. B., przez co naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk, w wyniku czego M. B. doznał obrażeń ciała w postaci otwartego złamania kości ciemieniowej prawej z wgłębieniem odłamów, rany tłuczonej okolicy ciemieniowej prawej, które należą do kategorii średnio-ciężkich i powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres przekraczający siedem dni, a okres leczenia i rehabilitacji nie przekroczy sześciu miesięcy, **tj. o czyn z art. 159 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk**

K. M. został oskarżony o to, że:

II. w dniu 31 grudnia 2008 r. w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami poprzez zadawanie uderzeń obutymi stopami w plecy i nogi, a także udaremniając udzielenia pomocy pokrzywdzonemu przez inną osobę wziął udział w pobiciu M. B., przez co naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk, w wyniku czego M. B. doznał obrażeń ciała w postaci otwartego złamania kości ciemieniowej prawej z wgłębieniem odłamów, rany tłuczonej okolicy ciemieniowej prawej, które należą do kategorii średnio-ciężkich i powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres przekraczający siedem dni, a okres leczenia i rehabilitacji nie przekroczy sześciu miesięcy, **tj. o czyn z art. 158 § 1 kk,**

M. K. oskarżony został o to, że:

III. w dniu 31 grudnia 2008 r. w S., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami poprzez zadawanie uderzeń obutymi butami stopami w plecy i nogi oraz używając podobnie do noża lub broni palnej niebezpiecznego przedmiotu w postaci młotka wziął udział w pobiciu M. B., przez co naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk, w wyniku czego M. B. doznał obrażeń ciała w postaci otwartego złamania kości ciemieniowej prawej, które spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres przekraczający siedem dni, **tj. o czyn z art. 159 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk**

Wyrokiem z dnia 09 września 2013r. Sąd Rejonowy w Siedlcach:

I. M. K. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że w dniu 31 grudnia 2008 r. na ul. (...) w S., woj. (...) kopiąc w plecy i zadając ciosy młotkiem w głowę spowodował u M. B. obrażenia ciała w postaci otwartego złamania kości ciemieniowej prawej z wgłębieniem odłamów i rany tłuczonej okolicy ciemieniowej prawej, które należą do kategorii średnio-ciężkich i powodują naruszenie czynności narządów ciała na okres przekraczający siedem dni, a okres leczenia i rehabilitacji nie przekroczy sześciu miesięcy, co stanowi występki z art. 157 § 1 kk i za czyn ten na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawiesił tytułem próby na okres 5 lat; na podstawie art. 71 § 1 kk wymierzył oskarżonemu grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych po 25 zł za stawkę; na podstawie art. 46 § 2 kk zasądził od M. K. na rzecz pokrzywdzonego M. B. nawiązkę w kwocie 10.000 zł; zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 90 zł tytułem kosztów postępowania oraz 800 zł tytułem opłaty;

II. oskarżonych R. C. i K. M. uniewinnił od popełnienia zarzucanych im czynów, koszty postępowania w tym zakresie przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy w Siedlcach zaskarżając go w całości na niekorzyść K. M., R. C. i M. K. i powołując się na art. 427 § 1 i 2 kpk oraz art. 438 pkt 1, 2, 3, 4 kpk wyrokowi temu zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, poprzez ustalenie, że oskarżeni K. M. i R. C. nie brali udziału w pobiciu M. B. pomimo, że zgromadzone w sprawie dowody, a w szczególności zeznania pokrzywdzonego M. B., świadka P. M. oraz częściowo wyjaśnienia K. M. na to wskazują, co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uniewinnienia K. M. i R. C. od zarzucanych im czynów oraz spowodowało niesłuszne zakwalifikowanie czynu przypisanego M. K. jedynie na podstawie art. 157 § 1 kk, a nie prawidłowo na podstawie art. 159 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, co miało wpływ na treść wyroku,

2) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 5 § 2 kpk i art. 424 § 1 pkt 1 kpk poprzez nieprawidłowe zastosowanie reguły in dubio pro reo i nie wyjaśnienie w sposób dostateczny w uzasadnieniu wyroku dlaczego Sąd I instancji nie dał wiary początkowym wyjaśnieniom K. M., który wskazywał, że wspólnie z R. C. swoim zachowaniem uniemożliwił udzielenie pomocy pokrzywdzonemu przez P. M., nadto nieustalenie w części faktograficznej uzasadnienia wyroku jak zachowywali się w czasie bicia pokrzywdzonego młotkiem przez M. K., K. M. i R. C., co miało wpływ na treść orzeczenia,

3) rażącą niewspółmierność kary pozbawienia wolności wymierzonej M. K. poprzez warunkowe zawieszenie jej wykonania w sytuacji, gdy stopień winy i społecznej szkodliwości przestępstwa M. K., motywacja sprawcy przy

popelnieniu przestępstwa, postawa pokrzywdzonego, potrzeby prewencji indywidualnej i generalnej wymagają, aby M. K. wymierzył karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania,

4) obrażę prawa materialnego, a mianowicie art. 4 § 1 kk w zw. z art. 71 § 1 kk poprzez wymierzenie kary grzywny M. K. powyżej ustawowej górnej granicy liczby stawek dziennych obowiązującej w czasie dokonania zarzucanego mu czynu.

Podnosząc powyższe zarzuty prokurator na podstawie art. 427 § 1 kpk i art. 437 § 1 i 2 kpk wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy K. M., R. C. i M. K. do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Siedlcach.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługuje na uwzględnienie o ile wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, albowiem po raz kolejny Sąd I instancji dopuścił się błędów i uchybień, które skutkować musiały takim orzeczeniem Sądu Odwoławczego.

Przedmiotowa sprawa już po raz trzeci rozpatrywana była przez Sąd Rejonowy w Siedlcach, przy czym po raz pierwszy z udziałem M. K., który przebywał za granicą i jego udział możliwy stał się dopiero po realizacji europejskiego nakazu aresztowania. Uchylając oba poprzednie wyroki Sądu I instancji w uzasadnieniu wyroków Sąd Odwoławczy wskazał kierunki dalszego postępowania przytaczając szereg orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, które winny być brane pod uwagę przy rozstrzyganiu o winie oskarżonych, którym stawiany jest zarzut udziału w zwykłym lub kwalifikowanym pobiciu. Taka, a nie inna treść zaskarżonego wyroku wskazuje, iż Sąd I instancji nie zrealizował we właściwy sposób wytycznych zawartych w uzasadnieniach wcześniejszych wyroków Sądu Odwoławczego.

W pierwszym rzędzie podnieść należy kwestie natury ogólnej, odnoszące się do istoty udziału w przestępstwie pobicia, a wynikające z bogatego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych. Tak więc przestępstwo z art. 158 kk stanowi relikw odpowiedzialności zbiorowej, a do przyjęcia odpowiedzialności za udział w pobiciu nie jest konieczne, aby sprawca uderzył, czy kopnął pokrzywdzonego lub w jakikolwiek sposób naruszył jego nietykalność cielesną. Wystarczy, by sprawca swoim zachowaniem np. stworzeniem warunków ułatwiających działanie bezpośrednich sprawców postawą, a nawet samą obecnością wśród czynnie występujących przeciwko pokrzywdzonemu przy braku jednoznacznie wyraźnego nieakceptowania takiego zachowania – zwiększał zagrożenie u pokrzywdzonego i przyczynił się do wzrostu dysproporcji siły pomiędzy sprawcami pobicia i pokrzywdzonym (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 września 2004r. II KK 377/03, LEX nr 137739). Dlatego udziałem w pobiciu jest nie tylko zadawanie razów innym osobom, ale jest nim każda forma działania kierowanego wolą udziału w grupie napastniczej, bowiem obecność każdego jej uczestnika zwiększa przewagę napastników i przez to ułatwia im dokonanie pobicia, zadawanie razów, a wzmaga niebezpieczeństwo nastąpienia skutków w zdrowiu ofiar. Rozmaitość form zachowania, aktywność każdego z uczestników, zadawanie razów, ich ilość i skutki mają znaczenie dla oznaczenia stopnia winy każdego z nich, więc i kary, ale nie są one znamienne dla bytu tego przestępstwa (SA w Krakowie, wyrok z 12 października 2000 r. II Ka 169/00 KZS 2000/11/42). Orzecznictwo wypracowało wielorakiego rodzaju zachowania, które mogą być uznane za udział w pobiciu lub bójce, przy czym zaznaczyć należy, iż dominującym w orzecznictwie (m.in. wyrok SA w Katowicach z dnia 3 lipca 2000 r. II AKa 102/00) jest pogląd, iż posłużenie się w art. 158kk pojęciem „udział” wpływa na kwalifikację określonych postaci zachowania, jako sprawstwa podżegania i pomocnictwa. Dlatego niektóre postacie współdziałania, które w wypadku innych typów byłyby zakwalifikowane jako podżeganie lub pomocnictwo, realizują znamiona postaci sprawczej „udziału” w bójce lub pobiciu. Powoduje to, iż podżeganie lub pomocnictwo do przestępstwa z art. 158 lub 159 kk jest możliwe, ale w zasadzie tylko wtedy, gdy zachowanie podżegacza lub pomocnika miało miejsce przez rozpoczęciem udziału danej osoby w bójce lub pobiciu i poza miejscem, w którym odbywa się bójka lub pobicie. Wynikająca z orzecznictwa forma udziału w pobiciu to również odepchnięcie osoby idącej na pomoc pokrzywdzonemu (SA we Wrocławiu z 29 maja 2008 r. II AKa 111/08, OSAW 2009/2/129).

Odnosząc się wprost do zarzutów zawartych w apelacji prokuratora zgodzić się należy w szczególności, ze stanowiskiem oskarżyciela publicznego, iż ocena wyjaśnień oskarżonego K. M., jakiej dokonał Sąd I instancji nie czyni zadość wymogom art. 7 kpk w zakresie, w jakim odmówił wiary pierwszym wyjaśnieniom tego oskarżonego, a uznał

za wiarygodne wyjaśnienia „sprostowane” składane na dalszym etapie postępowania. Niewykluczone jest oczywiście danie wiary zmienionym w swojej zasadniczej treści wyjaśnieniom oskarżonego, ale musi to być w odpowiedni sposób – w oparciu o zasady logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego wykazane przez sąd oceniający te wyjaśnienia w kontekście całokształtu zebranego materiału dowodowego. Podzielić należy argumenty autora apelacji, iż Sąd I instancji wymogów tych nie spełnił, dlatego ocena tego dowodu dokonania przez tenże sąd musiała zostać uznana za dowolną.

Przede wszystkim zaznaczyć należy, iż zakwestionowane przez Sąd Rejonowy wyjaśnienia oskarżony K. M. składał dopiero w dniu 07 maja 2009 r., w więc ponad 4 miesiące od zdarzenia, które miało miejsce 31 grudnia 2008 r. Nie sposób w tej sytuacji uznać, iż wyjaśnienia te podyktowane były niedawno przeżyтыми emocjami, co uzasadniałoby jakąś pomyłkę prostowaną w późniejszych wyjaśnieniach. Co więcej z wyjaśnień tych wynika, że oskarżony ten, jak i pozostałe osoby biorące udział w zdarzeniu starały się uzgodnić wersję zdarzeń, jak najbardziej dla siebie korzystną, co pozwoliłoby skierować podejrzenia pobicia M. B. wobec bliżej nieokreślonego mężczyzny. Wskazuje to, iż oskarżony w okresie czasu pomiędzy zdarzeniem, a składaniem wyjaśnień analizował swoją sytuację pod kątem ewentualnej odpowiedzialności karnej związanej z pobiciem M. B., dlatego za całkowicie nieracjonalne uznać należy podawanie przez niego rzekomo niezgodnych z prawdą faktów, które dodatkowo obciążałyby go. Zresztą sam oskarżony w trakcie późniejszych wyjaśnień składanych na etapie postępowania sądowego nie był w stanie racjonalnie wytłumaczyć zmiany swoich wyjaśnień, w zakresie w jakim zaprzeczał, jakoby kopnął M. B. i uniemożliwił udzielenie mu pomocy przez P. M.. Nie sposób również przyjąć, jak uczynił to Sąd I instancji, iż przyczyną składania wyjaśnień niezgodnych z rzeczywistym przebiegiem zdarzeń był stan nietrzeźwości oskarżonego. Z wyjaśnień K. M. oraz osób relacjonujących zdarzenie, w tym zachowanie oskarżonego nie wynika, aby znajdował się on w takim stanie upilstwa, który uniemożliwiłby mu dokonanie, a następnie zrelacjonowanie stosowanych spostrzeżeń. Wskazuje na to chociażby dokładna i szczegółowa relacja faktów, które rozgrywały się przed przybyciem do K., a także mających już miejsce później, po pobiciu M. B..

W ocenie Sądu Okręgowego zbyt duże znaczenie (określając je jako „kluczowe”) Sąd I instancji przywiązuje do zeznań M. S., albowiem dowody zgromadzone w sprawie wskazują, iż świadek ten na miejscu zdarzenia pojawił się już pod sam jego koniec, a więc po ewentualnej próbie przyścia z pomocą bitemu M. B. przez P. M.. M. S. zeznał bowiem, iż z lokalu wyszedł za oskarżonymi ale dopiero po obsłużeniu kilku klientów (k.13-15, 296). To, że świadek nie był od początku obserwatorem bicia pokrzywdzonego, świadczy również okoliczność, iż w czasie kiedy wyszedł z Kebabu towarzysząca oskarżonym A. M. i K. B. znajdowały się już we wnętrzu samochodu. Jednocześnie sąd nie zwrócił uwagi na wynikającą z zeznań tego świadka okoliczność, iż w trakcie pobytu w barze pokrzywdzony M. B. miał głównie „kontakt” słowny z M. K., jednak doszło również do utarczki słownej pomiędzy nim, a pozostałymi oskarżonymi, którzy wyszli natychmiast po opuszczeniu lokalu przez pokrzywdzonego i P. M..

Sąd Okręgowy nie podziela również oceny zeznań świadka P. M. jakiej dokonał sąd meriti. Faktem jest, że świadek ten błędnie w napastniku posługującym się młotkiem rozpoznał R. C. (w oparciu o całokształt materiału dowodowego są podstawy do uznania, iż był nim M. K.), jednakże okoliczność ta nie może w takim stopniu dyskredytować zeznań tego świadka, jak to uczynił Sąd I instancji. Świadek ten bowiem był konsekwentny co do innej okoliczności, a mianowicie tego, że „koledzy” (a więc więcej niż jeden) napastnika posługującego się młotkiem odpychali go i uniemożliwiali przyście z pomocą M. B.. Ta wskazana przez świadka okoliczność, w powiązaniu z takimi faktami jak: napastnikiem posługującym się młotkiem miał być M. K., brak na miejscu zdarzenia innych, postronnych osób (nie wskazują na to oskarżeni, M. S., A. M., K. B.) daje podstawy do uznania, iż mężczyznami utrudniającymi P. M. dostęp do pokrzywdzonego byli właśnie R. C. i K. M.. Trudno zaakceptować wyrażony przez sąd przy ocenie tego fragmentu zeznań świadka pogląd, iż taka, a nie inna ocena zeznań była uwarunkowana tym, że świadek chciał być odebrany w oczach pokrzywdzonego oraz jego ojca w jak najlepszym świetle, jako osoba niosąca pomoc w sytuacji zagrożenia.

Z uwagi na przyczyny, które legły u podstaw uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania za przedczesne uznać należało ustosunkowywanie się do zarzutu zawartego w pkt 3 apelacji, a dotyczącego niewspółmierności kary wymierzonej oskarżonemu M. K.. Niemniej stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy dopuścił

się oczywistej obrazy art. 71 § 1 kk albowiem przepis ten, na dzień popełnienia czynu nie przewidywał możliwości orzeczenia 200 stawek dziennych grzywny.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w całości przeprowadzi przewód sądowy, a ustalając stan faktyczny sprawy oraz dokonując prawnokarnej oceny przypisanych oskarżonym działań będzie miał na względzie uwagi zawarte w niniejszym uzasadnieniu, a także wskazania zawarte w przywołanych w tym uzasadnieniu orzeczeniach.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 437 § 2 kpk, Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku.

eo